

tatulu nua matjaljaljak i Payuan zuku

izua ka makatalj, uri kacuin aken a sema vavua nua ku matjaljaljak, qau ka uri sasaw anga men, pazazekatjen aken ni kama, “qeljevi a paljing ljakua maya a tjemuketjukez dri!” aya.

tuazua inika ken a pulingalingaw tuki anema a pacugan tua siayatazua a pazazekatj ni kama, pai ku kivadaqan timadju.

“azua inika tja sitjukez tua paljing, maru tja sinipaparangez anga a tja umaq tua tja ljaqediqedi, saka a kakesain katua turivecan anga a penuljat i tjumaq, makaya tiamadju a lemaing tua varung tu sikarakuda,” ayain aken a temvela ni kama.

mavan ka i djalan anga men, mapaqenetj uta azua vurasi a pinizua itua garaljigalj ni kama ka uri sasaw anga men. pai namaya uta a ku sikivadaq tjaimadju, manu pasemalavan aken ni kama tu pinadjele a remanaw tua nia ljaqediqedi azua, kumalji makaya tiamadju a zemkatj a sema tjumaq tua likezaljen aya. “azua tja sipaugaw tjaiyamadju, ki tjasarunguaq anan a varung niamadju tua kisumadju a malap, saka nu tjukezan a paljing, maru tja kaqiljian anga tiamadju tua patjumaq tua tja umaq” aya ti kama.

a paqulid, cuacuai anga ken a pacucun tu mayatazuazua a ku matjaljaljak. ka patjakezeng anga ken, kemljang anga ken tu mayatazuazua a pipaljing a i qinaljan a mapuljat.

aicu a maqaqeljiqeljing, namasan kakudan a tulu i qinaljan. “aicu tulu ni kama tjanuaken uta,” aya ti kama.

izua za kai nua Payuan zuku a mayatucu: “tjara tjen a seljavak sakamaya tu kavetjekan tua likezaljen,” a aya. qau siayanga a kipaquziquzip a kikimadju a marka taqaljaqaljan, tjara izua sakamaya a palalaut a kavetjekan tua likezaljen. a patarevan tazua kai: “nu izua nitjen, pavaii tjen; nu sekauram anga itjen, tjara izua paseqeljing tjanuitjen,” inayan. pai, pacucun anga mun? mavan aicu a sinikamaljian nua se Payuan zuku.

ljiavavaw anga a zidai, neka anga nu sekauram tua kanen, neka anga uta nu namaitucu a nguanguaq a tjaucikel. nu kemakan tua vurasi a vavuluvulungan, mapaqenetj aravac azua pinaqaqeljiqeljingan ka sicuayan niamadju.

aicu a i Payuan zuku tucu, aki izua anan a nema a “maljian” a uri makaya a sitjaucikel tua tja tjaivilivilj aya-u?

排灣族的家教

「不門門」是一種語言，就是告訴鄰居幫我們照顧家，房裡的食物和炊具可以任意使用。門門就是不希望有人進屋子。父親在門邊石板長凳上堆放地瓜，這是為鄰居需要時預備，可以自行來拿，這比我們直接給更讓人自在，這種動作並非我家獨有，是部落的互助形式。排灣族流傳一句話：「我們總有遇到斷炊的時候。」在能力允許時成為供應者；有一天需要時，也會得到支援。時代進步，現在的排灣族，還有「不一樣」的故事可以告訴給後代子孫嗎？